
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

**ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

Νοέμβριος 2023

Το παρόν έγγραφο αφορά τη δήλωση πολιτικής για την καταπολέμηση της απάτης, της διαφθοράς και της σύγκρουσης συμφερόντων, στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κύπρου, η οποία, από κοινού με τις διαδικασίες για την επαρκή αξιολόγηση του κινδύνου απάτης και τη θέσπιση αποτελεσματικών και αναλογικών μέτρων καταπολέμησης της απάτης, μέσω σχεδίου δράσης (σε περίπτωση που ο τελικός κίνδυνος μετά τους ελέγχους κρίνεται σημαντικός ή κρίσιμος), αποτελούν βασικές συνιστώσες του συστήματος της ΣΑ για την καταπολέμηση της απάτης.

Εισαγωγή

- Η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών, έχει οριστεί ως Συντονιστική Αρχή (ΣΑ) του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) της Κύπρου. Η ΣΑ, μέσα από τον συντονισμό και παρακολούθηση για τη διασφάλιση, από το σύνολο των εμπλεκομένων, της τήρησης των διαδικασιών του Συστήματος Παρακολούθησης και Ελέγχου (ΣΠΕ) του ΣΑΑ¹ και της εθνικής νομοθεσίας, έχει τη συνολική ευθύνη για τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και κατ' επέκταση και την πρόληψη της απάτης και της διαφθοράς.
- Η Διεύθυνση Χρηματοοικονομικού Ελέγχου Ευρωπαϊκών Πόρων (ΔΕΠ) του Γενικού Λογιστηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίσθηκε ως Εθνικός Συντονιστικός Φορέας Επαληθεύσεων και Ελέγχων για την εφαρμογή του ΣΑΑ. Η ΔΕΠ υποστηρίζει τη ΣΑ σε θέματα συντονισμού και εφαρμογής διαδικασιών επαληθεύσεων και ελέγχων. Μεταξύ άλλων, διενεργεί, παράλληλα, οριζόντιους ελέγχους για τη διασφάλιση της αποφυγής διπλής χρηματοδότησης, της σύγκρουσης συμφερόντων και της σώρευσης της ενίσχυσης, μέσω της διαχείρισης των πληροφοριών του Άρθρου 22(2)(d) του Κανονισμού του ΜΑΑ που συλλέγονται από τους Φορείς Υλοποίησης.

¹ Αναθεωρημένο κείμενο του οποίου εγκρίθηκε με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 91.897 και με ημερ. 21/9/2021

Δήλωση Πολιτικής

Στα πλαίσια του οράματος της ΓΔΑ, που είναι η διασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης και της ευημερίας των πολιτών σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, καθώς και στα πλαίσια της Εθνικής Στρατηγικής κατά της Διαφθοράς², η **Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών, ως Συντονιστική Αρχή του εθνικού ΣΑΑ, διακηρύττει ρητά την πρόθεση της για μηδενική ανοχή στις πρακτικές απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων**, καθώς αυτές αποτελούν τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη, εφόσον εκτρέπουν πόρους από παραγωγικά (από οικονομική άποψη) αποτελέσματα και υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών, αποτελώντας παράλληλα παράγοντα στρέβλωσης στη δίκαιη διανομή εισοδήματος και δημοσίων δαπανών.

Η ΣΑ δεσμεύεται να προστατέψει τα οικονομικά συμφέροντα της Ε.Ε. και της Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσα από τη διατήρηση υψηλών νομικών, δεοντολογικών και ηθικών προτύπων, την τήρηση των αρχών της ακεραιότητας, της αντικειμενικότητας και της ειλικρίνειας και επιθυμεί να αντιμετωπίζεται ως αρχή που αντιτίθεται στην απάτη, στη διαφθορά και στη σύγκρουση συμφερόντων, όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί. Όλα τα μέλη του προσωπικού πρέπει να συμμερίζονται αυτή τη δέσμευση. Επιπρόσθετα με τα όσα προβλέπονται στο ΣΠΕ για τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την Πρόληψη, την Ανίχνευση και την Αντιμετώπιση Κινδύνων Απάτης, Διαφθοράς και Σύγκρουσης Συμφερόντων, η **παρούσα πολιτική, στοχεύει στην ευρεία προώθηση νοοτροπίας στα πλαίσια του ΣΑΑ η οποία να αποτρέπει τις δόλιες δραστηριότητες και διευκολύνει την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης**, καθώς και την συνεχή ανάπτυξη διαδικασιών που βοηθούν κατά την έρευνα περιπτώσεων απάτης και συναφών αδικημάτων και διασφαλίζουν επίσης ότι, αυτού του είδους οι περιπτώσεις αντιμετωπίζονται κατάλληλα και έγκαιρα.

Τι είναι η απάτη;

Ο όρος απάτη χρησιμοποιείται συνήθως για την περιγραφή ευρέος φάσματος αδικημάτων, όπως κλοπή, διαφθορά, υπεξαίρεση, δωροδοκία, πλαστογραφία, παραπλανητική παρουσίαση, αθέμιτη σύμπραξη, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και συγκάλυψη ουσιωδών στοιχείων. Συχνά,

² Η οποία εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο με Απόφασή του με αρ. 82.896 και ημερ. 28/6/2017

περιλαμβάνει τη χρήση παραπλάνησης για την αποκόμιση προσωπικού οφέλους για ένα πρόσωπο, για κάποιο άτομο συνδεδεμένο με το πρόσωπο αυτό ή για τρίτο μέρος, ή την πρόκληση ζημίας σε άλλον – η πρόθεση αποτελεί βασικό στοιχείο που διαχωρίζει την απάτη από την παρατυπία.

Η απάτη δεν έχει μόνο δυνητικό οικονομικό αντίκτυπο, αλλά μπορεί επίσης να βλάψει τη φήμη ενός οργανισμού, μίας δημόσιας αρχής όπως η ΣΑ που είναι αρμόδιος για την αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση ενός Σχεδίου μέσω του οποίου έχει την αρμοδιότητα να διαχειρίζεται κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η **διαφθορά** είναι η κατάχρηση εξουσίας για προσωπικό όφελος. Σύγκρουση συμφερόντων υπάρχει όταν η αμερόληπτη και αντικειμενική άσκηση των επίσημων καθηκόντων ενός προσώπου υπονομεύεται από οικογενειακούς ή συναισθηματικούς λόγους ή από πολιτικούς ή εθνικούς δεσμούς, από οικονομικό συμφέρον ή οποιαδήποτε σύμπτωση συμφερόντων, π.χ. με αιτούντα ή δικαιούχο κονδυλίων της ΕΕ.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Οι αρμοδιότητες και η ευθύνη των εμπλεκόμενων Φορέων στα πλαίσια του ΣΑΑ, προβλέπονται με λεπτομέρεια στο ΣΠΕ. Πιο κάτω, παρατίθενται ενδεικτικά, αλλά όχι εξαντλητικά, αρμοδιότητες και ευθύνες των εμπλεκόμενων φορέων, σε σχέση, ειδικά, με την καταπολέμηση της απάτης, της διαφθοράς και της σύγκρουσης συμφερόντων όπως προβλέπονται και / ή όπως εξάγονται από το εγκεκριμένο ΣΠΕ.

Ι. Αρμοδιότητες και Ευθύνη της Συντονιστικής Αρχής

Στη Συντονιστική Αρχή, η γενική αρμοδιότητα για τη διαχείριση του κινδύνου απάτης και διαφθοράς έχει ο Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών (ΣΑ) και ο οποίος έχει ευθύνη για τα πιο κάτω:

- Τη θέσπιση αποτελεσματικής πολιτικής για την καταπολέμηση της απάτης και σχεδίου αντιμετώπισης της απάτης
- Την εφαρμογή διαδικασίας αξιολόγησης κινδύνων απάτης, με τη βοήθεια της Κεντρικής Ομάδας Αξιολόγησης του Κινδύνου
- Τη διενέργεια εκπαιδεύσεων και δράσεων ευαισθητοποίησης του προσωπικού των εμπλεκόμενων σε διεργασίες υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου στα πλαίσια του ΣΑΑ, φορέων, υπηρεσιών/ τμημάτων/ αρχών και οργανισμών με ευθύνη την υλοποίηση παρεμβάσεων του ΣΑΑ, προκειμένου να εδραιωθεί η νοοτροπία αποθάρρυνσης της απάτης και της διαφθοράς και να παρασχεθεί κάθε δυνατή τεχνογνωσία για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των κινδύνων εμφάνισής τους

- Τη διασφάλιση ότι παραπέμπονται εγκαίρως τυχόν έρευνες που δρομολογούνται στις αρμόδιες ερευνητικές αρχές και ότι ενημερώνονται έγκαιρα οι αρμόδιοι φορείς
- Την παρακολούθηση και πιστοποίηση της επίτευξης των στόχων και οροσήμων των παρεμβάσεων του ΣΑΑ
- Τον συντονισμό των Φορέων Υλοποίησης (ΦΥ) για την υλοποίηση των παρεμβάσεων ευθύνης τους σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του ΣΑΑ και για την έγκαιρη υποβολή εκ μέρους τους, όλων των πληροφοριών του Άρθρου 22(2)(d) του Κανονισμού του ΜΑΑ που απαιτούνται για τον έλεγχο διπλής χρηματοδότησης και σύγκρουσης συμφερόντων
- Την ευθύνη για την παρακολούθηση της εκτέλεσης των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται σε άλλους φορείς

II. Αρμοδιότητες και Ευθύνη των ανώτερων και ανώτατων διοικητικών στελεχών της ΣΑ, των Φορέων Υλοποίησης (ΦΥ), των Φορέων Παρακολούθησης (ΦΠ), των Φορέων Επαληθεύσεων (ΦΕ), των Αναθετουσών Αρχών (ΑΑ) και οποιουδήποτε άλλου Φορέα ο οποίος εμπλέκεται σε διεργασίες που σχετίζονται με την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο στα πλαίσια του ΣΑΑ

Τα ανώτερα και ανώτατα διοικητικά στελέχη των πιο πάνω φορέων είναι υπεύθυνα, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, για την καθημερινή διαχείριση των κινδύνων απάτης και των σχετικών σχεδίων δράσης, όπως ορίζονται στην αξιολόγηση του κινδύνου απάτης, για την εκτέλεση των εποπτικών και άλλων τους καθηκόντων κατά τρόπο ώστε, να αποτρέπεται η απάτη στον χώρο εργασίας τους, και ιδίως για τα ακόλουθα:

- Τη διασφάλιση ότι υπάρχει κατάλληλο σύστημα εσωτερικού ελέγχου εντός του πεδίου των αρμοδιοτήτων τους
- Την πρόληψη και τον εντοπισμό υποθέσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και διπλής χρηματοδότησης
- Τη διασφάλιση της εφαρμογής εγκυκλίων, διαδικασιών και εσωτερικών ελέγχων που κοινοποιούνται από τον Γενικό Διευθυντή, για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση υποθέσεων απάτης, ή υπόνοιας απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης
- Τη διασφάλιση ότι το προσωπικό κατανοεί τον τρόπο εντοπισμού των κινδύνων απάτης και διαφθοράς στους τομείς τους
- Τη διασφάλιση ότι το προσωπικό κατανοεί ότι έχει ευθύνη και υποχρέωση να αναφέρει τυχόν υποθέσεις υπόνοιας απάτης, ώστε να προλαμβάνει και να εντοπίζει εγκαίρως την απάτη

- Την άμεση, πλήρη και υπεύθυνη αναφορά περιπτώσεων υπόνοιας απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και διπλής χρηματοδότησης
- Την υποβολή στον Προϊστάμενο των πιο πάνω φορέων εισηγήσεων για τυχόν διορθωτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων τυχόν διοικητικών κυρώσεων, κατά περίπτωση

III. Αρμοδιότητες και Ευθύνη όλων των εργαζομένων στη Συντονιστική Αρχή (ΣΑ), στους Φορείς Υλοποίησης (ΦΥ), στους Φορείς Παρακολούθησης (ΦΠ), στους Φορείς Επαληθεύσεων (ΦΕ), στις Αναθέτουσες Αρχές (ΑΑ) και σε οποιονδήποτε άλλο Φορέα ο οποίος εμπλέκεται σε διεργασίες που σχετίζονται με την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο στα πλαίσια του ΣΑΑ

- Να εκτελούν την εργασία τους κατά τρόπο ώστε, με τη δέουσα επιμέλεια, να αποτρέπεται η απάτη στον χώρο εργασίας
- Να προβαίνουν σε καθημερινή διαχείριση των κινδύνων απάτης,
- Να συμμορφώνονται με τα εγκεκριμένα σχέδια δράσης που προκύπτουν από την αξιολόγηση κινδύνων απάτης η οποία διενεργείται από την Κεντρική Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης για την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης
- Οι Φορείς Υλοποίησης οι οποίοι έχουν αρμοδιότητα για την εφαρμογή Σχεδίων Χορηγιών, να διενεργούν εξειδικευμένη αξιολόγηση κινδύνων απάτης σε σχέση με τις παρεμβάσεις αρμοδιότητας τους και να συμμορφώνονται με τα Σχέδια Δράσης που απορρέουν από αυτές.
- Να προειδοποιούν αμέσως τους ανωτέρους τους για περιστατικά απάτης, γνωρίζοντας ότι ασυνήθιστες συναλλαγές ή συμπεριφορές θα μπορούσαν να είναι ενδείξεις απάτης.
- Να αναφέρουν περιπτώσεις υπόνοιας απάτης, βάσει της σχετικής διαδικασίας
- Να συνεργάζονται πλήρως με εσωτερικούς / εξωτερικούς ελέγχους, αξιολογήσεις και έρευνες από εθνικά και ευρωπαϊκά όργανα.

Επιπρόσθετα, όλο το προσωπικό ενθαρρύνεται να προτείνει οποιαδήποτε μέθοδο που αποσκοπεί στη βελτίωση της δράσης του Φορέα, κατά της απάτης, της διαφθοράς και της σύγκρουσης συμφερόντων.

IV. Αρμοδιότητες και Ευθύνη του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα Επαληθεύσεων και Ελέγχων για την εφαρμογή του ΣΑΑ (Διεύθυνση Χρηματοοικονομικού Ελέγχου Ευρωπαϊκών Πόρων του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας (ΔΕΠ)):

- Στενή συνεργασία με τη ΣΑ σε θέματα συντονισμού και εφαρμογής διαδικασιών που αφορούν στις επαληθεύσεις και ελέγχους της εφαρμογής του ΣΑΑ
- Διασφάλιση της αποφυγής διπλής χρηματοδότησης και σύγκρουσης συμφερόντων μέσω, μεταξύ άλλων και της αξιοποίησης του εργαλείου ARACHNE. Στα πλαίσια αυτά είναι αρμόδιος για τη διαχείριση και επεξεργασία όλων των πληροφοριών του Άρθρου 22(2)(d) του Κανονισμού του ΜΑΑ που συλλέγονται από την ΣΑ, από τους ΦΥ
- Συγκέντρωση των αποτελεσμάτων της εκτέλεσης των καθηκόντων επαληθεύσεων και εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου από τους αρμόδιους ελεγκτικούς φορείς σύμφωνα με το ΣΠΕ και την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, καθώς και όλων των περιπτώσεων σοβαρών παρατυπιών, συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων ή υπονοιών απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων και των ενεργειών αντιμετώπισής τους.
- Διενέργεια της αρχικής αξιολόγησης των κινδύνων σε συνεργασία με τη ΣΑ, τη Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων και την ΥΕΕ ή/και την ΕΥ (δημιουργώντας Κεντρική Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης), πριν την έναρξη της υλοποίησης του ΣΑΑ, κατά την οποία προσαρμόζει ή/και εμπλουτίζει τον κατάλογο με κινδύνους που αναγνωρίζει ο ίδιος, με τα αντίστοιχα σημεία ελέγχου κάθε αναγνωρισμένου κινδύνου, τα οποία γνωρίζει ότι εφαρμόζονται.

V. Αρμοδιότητες και Ευθύνη των Ελεγκτικών Φορέων που προβλέπονται στο ΣΠΕ

Οι αρμοδιότητες και η ευθύνη των Ελεγκτικών Φορέων του ΣΑΑ προβλέπονται αναλυτικά στο ΣΠΕ. Η ανεξάρτητες αρχές ελέγχου που προβλέπονται στο ΣΠΕ, φέρουν την ευθύνη να ενεργούν σύμφωνα με επαγγελματικά πρότυπα³ κατά την αξιολόγηση του κινδύνου απάτης και της επάρκειας του ισχύοντος πλαισίου ελέγχων.

Αναφορά περιπτώσεων απάτης

Η ΣΑ καταρτίζει διαδικασίες για την αναφορά, τη διαχείριση και την παρακολούθηση περιπτώσεων σοβαρών παρατυπιών και υπόνοιας σοβαρών παρατυπιών (όπως απάτη, διαφθορά και σύγκρουση συμφερόντων). Όλες οι αναφορές θα αντιμετωπίζονται με τη μέγιστη εμπιστευτικότητα και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 ή (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, κατά περίπτωση καθώς και με τις πρόνοιες του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα Νόμου του 2001 (Ν. 138(I)/2001).

³ Διεθνή πρότυπα για την κατ' επάγγελμα άσκηση εσωτερικού ελέγχου, διεθνή ελεγκτικά πρότυπα

Μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης

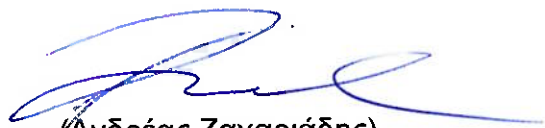
Το ΣΠΕ προβλέπει τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την Πρόληψη, την Ανίχνευση και την Αντιμετώπιση Κινδύνων Απάτης, Διαφθοράς και Σύγκρουσης Συμφερόντων στα πλαίσια του ΣΑΑ. Η ΣΑ θεσπίζει αναλογικά μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης, βάσει ενδελεχούς αξιολόγησης του κινδύνου απάτης. Ειδικότερα:

- ✓ Χρησιμοποιεί εργαλεία πληροφορικής όπως είναι το εργαλείο Arachne για τον εντοπισμό πράξεων με υψηλό κίνδυνο σύγκρουσης συμφερόντων το οποίο παρουσιάζει νομικούς και προσωπικούς δεσμούς μεταξύ δυνητικών και πραγματικών ενδιαφερόμενων μερών σε ένα έργο (τελικούς δικαιούχους / αναδόχους/ εργολάβους υπεργολάβους κτλ), προκειμένου να εντοπίσει πιθανή σύγκρουση συμφερόντων
- ✓ διασφαλίζει ότι το προσωπικό γνωρίζει τους κινδύνους απάτης και λαμβάνει κατάρτιση για την καταπολέμησή της.
- ✓ διενεργεί αυστηρή και έγκαιρη επανεξέταση όλων των περιπτώσεων πιθανής και πραγματικής απάτης που έχουν σημειωθεί με σκοπό τη βελτίωση του συστήματος εσωτερικής διαχείρισης και ελέγχου όπου χρειάζεται. Στην περίπτωση αυτή δύναται να απαιτηθεί αναθεώρηση του ΣΠΕ και των εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων ελέγχου που έχουν εκτεθεί.

Συμπέρασμα

Η απάτη μπορεί να εκδηλωθεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Η ΣΑ ακολουθεί πολιτική μηδενικής ανοχής έναντι της απάτης και της διαφθοράς και έχει θεσπίσει ισχυρό σύστημα ελέγχου σχεδιασμένο με σκοπό, την πρόληψη και τον εντοπισμό, περιπτώσεων απάτης και τη διόρθωση του αντίκτυπού τους, σε περίπτωση που σημειωθούν.

Η παρούσα πολιτική και όλες οι συναφείς διαδικασίες και στρατηγικές υποστηρίζονται από τον *Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης* που, ενεργώντας προνοητικά, θα τις επανεξετάζει και θα τις επικαιροποιεί συνεχώς.

(Ανδρέας Ζαχαριάδης)
Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής

